

Bruselis, 2018 12 05
C(2018) 8111 final

KOMISIJOS REKOMENDACIJA

2018 12 05

dėl tarptautinio euro vaidmens energetikos srityje

{SWD(2018) 483 final}

KOMISIJOS REKOMENDACIJA

2018 12 05

dėl tarptautinio euro vaidmens energetikos srityje

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 292 straipsnį,

kadangi:

- (1) euro – stabili, patikima, pasaulio mastu pripažįstama ir atliekant tarptautinius mokėjimus plačiai priimama valiuta. 2017 m. apie 36 proc. tarptautinių sandorių (skaičiuojant pagal vertę) sąskaitos faktūros buvo išrašytos arba atsiskaitymai atlikti eurai. Atsargos eurai sudaro apie 20 proc. tarptautinių užsienio centrinių bankų atsargų. Ši dalis yra didesnė už euro zonai tenkančią pasaulio bendrojo vidaus produkto (BVP) dalį;
- (2) žaliavos, kuriomis daugiausia prekiaujama ES ir pasaulio mastu, – energijos produktai, visų pirma žalia nafta. Šių produktų, kuriais prekiaujama Europos energijos rinkose, metinė vertė viršija 40 trln. EUR. Per 90 proc. bendrų sandorių, susijusių su nafta, dujomis ir kitais energijos produktais, įvykdoma kitomis nei euro valiutomis;
- (3) ES – didžiausia energijos importuotoja pasaulyje: ji importuoja daugiau nei pusę suvartojamos energijos. Europa importuoja apie 90 proc. savo poreikiams patenkinti reikalingos naftos ir apie 70 proc. – dujų;
- (4) per paskutinius penkerius metus ES vidutinės metinės energijos importo išlaidos sudarė apie 300 mlrd. EUR. Didžiosios daugumos ilgalaikių sutarčių, kuriomis grindžiamas ES energijos importas (maždaug 80–90 proc.), vertė išreikšta ne eurai, nes didžiausią dalį energijos produktų ES importuoja iš Rusijos (apie 34 proc.), Artimųjų Rytų ir Afrikos (iš viso apie 33 proc.) ir Norvegijos (apie 20 proc., maždaug per pusę naftos ir dujų; dujų tiekimo sutarčių vertė išreikšta eurai);
- (5) valstybių narių tarpusavio santykiai ir jų santykiai su trečiosiomis šalimis energetikos srityje dažnai grindžiami tarpvyriausybiniais susitarimais, kurių daugelis susiję su naftos ir dujų įsigijimu. Tokie susitarimai sudaro pagrindą, kuriuo remdamosi Europos bendrovės veda derybas dėl komercinių sutarčių su trečiųjų šalių energijos tiekėjais, ir jais joms užtikrinama politinė parama bei teisinis tikrumas;
- (6) vadovaudamosi Naftos atsargų direktyva (2009/119/EB), valstybės narės laiko privalomąsias žalios naftos ir (arba) naftos produktų atsargas. Siekdamos vykdyti atsargų saugojimo įpareigojimus, jos naudoja centrinių saugyklų ir įpareigotųjų ūkinės veiklos vykdytojų, kurie įsigyja, išlaiko, valdo ir parduoda privalomąsias naftos atsargas ir specialiąsias atsargas, paslaugomis;
- (7) tiekiamos naftos vertė grindžiama kainas nurodančių agentūrų skelbiamais žalios naftos kainų lyginamaisiais indeksais. Jais taip pat grindžiama kitų energijos produktų, pvz., gamtinių dujų, vertė ir žaliai naftai arba naftos produktams skirtų išvestinių finansinių priemonių vertė. Šiuo metu eurai išreikštų žalios naftos kainų lyginamųjų indeksų nėra;

- (8) Europoje yra susiformavusios kelios gamtinių dujų biržos, kuriose dujų produktais prekiaujama kainą nurodant eurais. Sutarčių, kurių kainos grindžiamos gamtinių dujų biržų kainomis, dalis didėja, tačiau kai kurios tiekimo sutartys dar visiškai arba iš dalies grindžiamos sutartimis, kuriose numatytas indeksavimas pagal naftos kainą ir kurių vertė išreikšta ne eurais. Brandžių dujų rinkų biržose prekiaujama didesniais nei faktiškai suvartojami kiekiais;
- (9) svarbų vaidmenį visoje energijos tiekimo vertės grandinėje, projektų vykdytojams užtikrinamos prieigą prie kapitalo, draudimo ir rizikos valdymo priemonių, vaidina finansines paslaugas teikiančios bendrovės;
- (10) stiprinant tarptautinį euro vaidmenį prekybos energija ir investicijų į energetiką srityje, o kartu užtikrinant bendrą ekonominį efektyvumą, bus prisidedama prie ES energetikos politikos tikslų įgyvendinimo ir mažinama energijos tiekimo sutrikimo rizika. Europos įmonės turės daugiau autonomijos, todėl galės atlikti su jų vykdoma tarptautine prekyba susijusius mokėjimus ir juos gauti, taip pat finansuoti savo veiklą mažiau priklausydamos nuo trečiųjų šalių administracijų teisinių veiksmų;
- (11) šioje Komisijos rekomendacijoje pateikiamos neišsamios veiksmų, kuriais būtų užtikrintas platesnis euro naudojimas energetikos sektoriuje, atsižvelgiant į pirmiau išdėstytus konkrečius reikalavimus, gairės,

PRIĖMĖ ŠIĄ REKOMENDACIJĄ:

Platesnis euro naudojimas su energetika susijusiuose tarptautiniuose susitarimuose ir teisiškai neprivalomuose dokumentuose

- (1) Valstybės narės turėtų skatinti platesnį euro naudojimą santykiuose su trečiosiomis šalimis energetikos srityje, įskaitant pagal dvišalius ir daugiašalius tarptautinius susitarimus arba tokius teisiškai neprivalomus dokumentus, kaip susitarimo memorandumai, sudaromas sutartis.
- (2) Komisija ragina valstybes nares į savo tarpvyriausybinius susitarimus su trečiosiomis šalimis įtraukti Komisijos suformuluotą standartinę sąlygą, susijusią su euro kaip numatytosios valiutos naudojimu.
- (3) Komisija valstybių narių dėmesį į euro naudojimą sistemingai atkreips nuomonėje, kurią ji valstybėms narėms rengia pagal Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo (ES) 2017/684, kuriuo nustatomas keitimosi informacija apie tarpvyriausybinius valstybių narių ir trečiųjų valstybių energetikos susitarimus bei teisiškai neprivalomus dokumentus mechanizmas, 4 straipsnio 1 dalį. Kai įmanoma, valstybės narės panašaus požiūrio turėtų laikytis su energetika susijusių teisiškai neprivalomų dokumentų atžvilgiu.

Platesnis euro naudojimas su energetika susijusiuose Europos rinkos dalyvių sandoriuose

- (4) Valstybės narės turėtų skatinti Europos rinkos dalyvius plačiau naudoti eurą energetikos srities sandoriuose ir sudaryti tam sąlygas.
- (5) Valstybių narių pagal Direktyvą 2009/119/EB įsteigtos centrinės saugyklos ir įpareigotieji ūkinės veiklos vykdytojai turėtų užtikrinti, kad eurais būtų grindžiama daugiau sutarčių, susijusių su privalomųjų naftos atsargų ir specialiųjų atsargų įsigijimu, išlaikymu, valdymu ir pardavimu, ir, be kita ko, sutarčių, susijusių su atsargomis, kurios saugomos pagal dvišalius susitarimus arba sutartines teises įsigyti tam tikrus atsargų kiekius (įpareigojimų perleidimo priemonę).

- (6) Europos energijos rinkų dalyviai turėtų siekti daugiau su energetika susijusių sutarčių sudaryti eurai.
- (7) Rinkos dalyviai turėtų sudaryti sąlygas ES formuotis suskystintų gamtinių dujų biržoms, kuriose pagrindinių ir išvestinių energetikos produktų kainos būtų išreikštos eurai, ir tokias biržas remti, kad būtų skatinamas platesnis jose indeksuojamų kainų naudojimas ir atitinkamai – minėtų sutarčių sudarymas eurai.
- (8) Kainas nurodančios agentūros turėtų sudaryti sąlygas žalios naftos kainų lyginamuosius indeksus išreikšti eurai.
- (9) Prekių biržos turėtų sudaryti sąlygas eurai išreikšti tolesnių išvestinių finansinių priemonių sandorių dėl žalios naftos ir perdirbtų naftos produktų vertę.

Platesnis euro naudojimas finansines paslaugas teikiančių bendrovių su energetika susijusiuose projektuose ir sandoriuose

- (10) Valstybės narės ir finansines paslaugas teikiančios Europos bendrovės turėtų skatinti platesnį euro naudojimą su energetika susijusiuose projektuose ir finansiniuose sandoriuose.

Stebėseną

- (11) Valstybės narės turėtų kasmet teikti Komisijai visą turimą išsamią informaciją apie šios rekomendacijos įgyvendinimo padėtį.

Peržiūra

- (12) Praėjus trejiems metams po šios rekomendacijos priėmimo dienos, Komisija, atsižvelgdama į valstybių narių pateiktą informaciją, peržiūrės šios rekomendacijos įgyvendinimo padėtį ir įvertins, ar reikalingos papildomos priemonės.

Adresatai

- (13) Ši rekomendacija skirta valstybėms narėms, valstybių narių pagal Direktyvą 2009/119/EB įsteigtoms centrinėms saugykloms, įpareigotiesiems ūkinės veiklos vykdytojams, Europos energijos rinkų dalyviams, kainas nurodančioms agentūroms, prekių biržoms ir finansines paslaugas teikiančioms Europos bendrovėms.

Priimta Briuselyje 2018 12 05

Komisijos vardu
Valdis DOMBROVSKIS
Pirmininko pavaduotojas